

D

- dahpapa*** || dà:hpapa -e; -e ž – črn izolirni material, strešna lepenka | gl. tudi popendekel
- dajati okoli*** || dejá:tę ukò:u frazem – ekspr. kolovratiti
- dajati se*** || dejá:tę se dá:jęm se nedov. – **1.** ekspr. tepsti in prepirati se hkrati; **2.** tekmovati, kosati se: *zmięri se dá:jęta*
- daleč** || dełè:č prisl. – daleč
- daljnogled** gl. špegel
- damnica** || dà:męca -e; -e ž – **1.** dimnica; **2.** zadnja deščica pri čebelnem panju, končnica (Plet.)
- darilo** gl. kirtoh
- dati noh*** || dà:t 'noh frazem – **1.** pokvariti se: *męši:na je dá:la 'noh*; **2.** nehati, popustiti, prenehati: *ęjkò:l nę dà: 'noh* > vedno vztraja pri svojem mnenju / *ni dà:u 'noh já:stę* > ni nehal jesti
- dave** || dà:be prisl. – davi, danes zjutraj: *driębe an dá:be* > vedno
- daža*** || dà:ža -e ž ed. – deževje, dež: *nę 'hot ta pu dà:žę*
- debel** || dbò:u dbięla, dbęlù: tudi dbięlo prid. – debel
- debelnica** || dbięlęca -e; -e ž – pustna nedelja | KKJ debelca
- dedec** || diępc tudi dięcc -a; -ę m – ekspr. dedec, moški: *dięcc nęmà:rnę / a_s dięcc al ní:sę*
- dedič** gl. gerbar
- dejati** || d'jętę sęm d'jęu del. -l dov. – reči, dejati | sedanjik ne obstaja > praviti
- dejkelc*** || de:jkelc -a; -ę m – okrasni prtiček
- dejkná*** || de:jkná -e; -e ž – odeja
- dekla** || dí:kla -e; -e ž – **1.** služkinja; **2.** dekla
- delopust** gl. fajront
- denarnica** gl. bačkar, gobec, mošnjá
- dereht*** || dәрè:ht prisl. – naravnost | PW derekt
- dereht*** || dәрè:ht člen. – naravnost, kar, celo: *ęa je dәрè:ht ubú:šęlna, tkù: je bí:la vęsięla*
- dereza** gl. krotica
- desen** gl. pravi
- desetnik** || dešiętęnk -a; -ę m – desetnik, deseti otrok istega spola po vrsti (sin ali hči), ki ima posebne sposobnosti, npr. vidi v prihodnost
- deska** gl. dilja, planka, povdnica, štrhal
- deščica*** || dešči:ca -e; -e ž – klop ob kmečki peči (Bavšica)
- detelja** gl. betela
- deti** || diętę dięnęm dov. – položiti, dati na določeno mesto: *den h_krà:jo* > pospravi
- dež** gl. daža, štrkovec
- deževati** gl. pajati, plejhati, ramošljati, štrkati
- dežica** || dži:ca -e; -e ž – **1.** glinena posoda za shranjevanje zaseke; **2.** lesena posoda stožčaste oblike
- dežnik** gl. lombrena
- diabetes** gl. cukrova
- diht*** || di:ht -a m ed. – zračno, vakuumsko tesnjenje: *nę pәrpú:šča di:hta* | PW
- dihtenga*** || di:htęęya -e; -e ž – tesnilo, gumica za tesnjenje | PW
- dijo*** || di:jo medm. – kletv.: *di:jo pè:pi / di:jo bò:-no*
- dilja*** || di:lja -e; -e ž – deska | KKJ; gl. tudi planka, povdnica, štrhal
- dim** gl. kad
- dimnica** || dí:męca -e; -e ž – nekdam vdolbina v steni, kamor so spravljali svetila
- dimnik** gl. ravfenik
- dimnikar** gl. ravfenkerar
- divjati** gl. drsteti
- divje** gl. divljo
- divji lovec** gl. ravbšic
- divlji*** || dú:lję -a -e tudi dljù: prid. – **1.** divji: *tę dú:lje pәrsię* > divji prašič, merjasec / *tę dú:lje męsù:* divje meso, nepravilno razraslo tkivo v rani; **2.** zmer. *tì: pәrsię dljù:* > nemarnež
- divljo*** || dljù: prisl. – **1.** divje; **2.** neprijudno, neprijazno
- dnina, dninar** gl. tabrh, tabrhar
- dno** gl. povden
- dober** || duóbәр -bra -o; prim. *ęuóršę*, pres. *naryuóršę* prid. – dober: *je dó:bra ku k'roh*